

**بررسی روش‌های حل معضل تأخیر تأدیه در نظام
بانکداری بدون ربای ایران با تکیه بر
تجارب بانک‌های اسلامی**

فرشته ملاکریمی*

چکیده

معضل مطالبات غیرجاری در نظام بانکی کشور نشانگر ناکارایی روش‌های موجود در زمینه حل تأخیر تأدیه است. وجه التزام بانکی علاوه بر چالش‌های فقهی از کارایی و بازدارندگی لازم برخوردار نیست. دریافت و تملیک وثیقه‌ها نیز با مشکلات اجرایی متعددی روبه‌روست. مطالعه تجارب کشورهای اسلامی در این زمینه معرف روش‌هایی است که امکان استفاده از آن منوط به موافقت آن با ضوابط فقه امامیه است. روش‌هایی همچون دریافت خسارت و تعزیر مالی که یک امر قضایی است، از اجماع فقها برخوردار نیست. براساس نتایج این تحقیق در زمینه مطالبات معوق می‌توان به‌صورت موازی و ترکیبی از روش‌های تشویقی و تنبیهی همچون جایزه خوش‌حسابی، وجه التزام ابتدایی در قالب عقد صلح و اضافه کردن وجه التزام به سود معامله از ابتدا، استفاده کرد. مجموعه این روش‌ها در کنار اعتبارسنجی مناسب می‌تواند نظام بانکی را در حل این معضل یاری کند.

واژگان کلیدی: جریمه دیرکرد، وجه التزام، شرط ضمن عقد، مطالبات معوق، ربا.